

QUAN HỆ VIỆT NAM - HOA KỲ TRONG NHIỆM KỲ HAI CỦA TỔNG THỐNG DONALD TRUMP DƯỚI GÓC NHÌN CHỦ NGHĨA THỂ CHẾ

★ GS, TS HOÀNG KHẮC NAM

★ TS TẠ THỊ NGUYỆT TRANG

★ TS NGÔ TUẤN THẮNG

*Trưởng Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn,
Đại học Quốc gia Hà Nội*

- **Tóm tắt:** Trong nhiệm kỳ đầu của Tổng thống Donald Trump (2017-2020), quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ đã tiếp tục phát triển tích cực trên nền tảng hợp tác vốn có. Từ khi ông D.Trump trở lại vị trí Tổng thống Hoa Kỳ, quan hệ giữa hai nước có những chuyển biến mới. Nghiên cứu này phân tích những điểm nổi bật trong quan hệ chính trị - ngoại giao Việt Nam - Hoa Kỳ dưới thời Tổng thống D.Trump nhiệm kỳ đầu và dự báo triển vọng quan hệ hai nước trong nhiệm kỳ hai dưới góc nhìn chủ nghĩa thể chế.
- **Từ khóa:** Triển vọng; quan hệ chính trị - ngoại giao; Việt Nam - Hoa Kỳ; chủ nghĩa thể chế.

Vietnam - US relations during President Donald Trump's second term from the perspective of institutionalism

- **Abstract:** During President Donald Trump's first term (2017-2020), Vietnam - US relations continued to develop positively on the foundation of existing cooperation. Since D. Trump returned to the US presidency, relations between the two countries have undergone new transformations. This article analyzes the highlights of Vietnam - US political and diplomatic relations during President Trump's first term and forecasts the prospects for bilateral relations during his second term from the perspective of institutionalism.
- **Keywords:** prospects; political and diplomatic relations; Vietnam - United States; institutionalism.

1. Mở đầu

Năm 2025 đánh dấu ba thập kỷ kể từ khi Việt Nam và Hoa Kỳ chính thức bình thường hóa quan hệ ngoại giao (1995-2025). Quan hệ giữa hai nước được nhìn nhận là một trường hợp điển hình trong quan hệ quốc tế đương đại, thể hiện

quá trình chuyển hóa ngoạn mục từ đối đầu sang hợp tác, từ cựu thù thành Đối tác Chiến lược toàn diện, phản ánh sự hội tụ lợi ích và lòng tin chiến lược ngày càng sâu sắc. Nghiên cứu triển vọng quan hệ chính trị - ngoại giao Việt Nam - Hoa Kỳ trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống

D.Trump dưới góc độ chủ nghĩa thể chế có ý nghĩa cả về mặt lý luận lẫn thực tiễn. Đây là quan hệ giữa một cường quốc và một quốc gia đang phát triển năng động tại Đông Nam Á, ảnh hưởng lớn đến cán cân địa chính trị khu vực. Thêm vào đó, chính sách đối ngoại dưới thời Tổng thống D.Trump nổi bật với những biến động thất thường và khó dự đoán, gây không ít lo ngại cho các đồng minh và đối tác⁽¹⁾. Đánh giá triển vọng quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ trong bối cảnh đó giúp nhận diện cơ hội, thách thức và gợi mở định hướng ứng phó phù hợp cho Việt Nam.

Nghiên cứu này sử dụng phương pháp phân tích định tính dựa trên khung lý thuyết chủ nghĩa thể chế trong quan hệ quốc tế, kết hợp thu thập dữ liệu thứ cấp và phân tích so sánh. Phạm vi nghiên cứu tập trung vào lĩnh vực chính trị - ngoại giao; các khía cạnh kinh tế và quốc phòng chỉ được đề cập khi có liên hệ trực tiếp.

2. Nội dung

2.1. Chủ nghĩa thể chế trong quan hệ quốc tế và áp dụng trong quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ

Chủ nghĩa thể chế - một trường phái của chủ nghĩa tự do - nhấn mạnh vai trò của các thiết chế, định chế và luật lệ quốc tế trong việc giảm bớt tình trạng vô chính phủ trong quan hệ quốc tế và thúc đẩy hợp tác giữa các quốc gia. Trường phái này đề cao việc xây dựng các thể chế quốc tế như phương cách chủ yếu để quản lý quan hệ

quốc tế theo hướng hòa bình, ổn định⁽²⁾. Quan điểm thể chế cho rằng, các thiết chế tích cực trở nên không thể thiếu, giúp duy trì trật tự, ngăn chặn xung đột và khuyến khích hợp tác cùng có lợi. Thể chế quốc tế tạo ra các khuôn khổ quy tắc chung, làm giảm chi phí và rủi ro khi hợp tác so với hành động đơn lẻ, từ đó khuyến khích các quốc gia hành động vì lợi ích dài hạn.

Dưới lăng kính chủ nghĩa thể chế, quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ được xem xét thông qua việc hai nước thiết lập và tham gia các thiết chế hợp tác song phương cũng như đa phương. Cách tiếp cận này chú trọng cách các khuôn khổ thể chế (hiệp định, diễn đàn, tổ chức quốc tế,...) định hình hành vi và chính sách của Việt Nam và Hoa Kỳ. Các cam kết chung và luật chơi do hai bên thỏa thuận sẽ tạo điều kiện để giảm hiểu lầm, tăng cường minh bạch và xây dựng lòng tin, yếu tố cốt

lõi cho hợp tác bền vững⁽³⁾. Trường phái thể chế cũng cho rằng, ngay cả khi có thay đổi về lãnh đạo hoặc môi trường chiến lược, các thể chế đã được thiết lập sẽ đóng vai trò như “điểm neo”, giữ cho quan hệ giữa các quốc gia không chuyển biến quá đột ngột.

Quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ được định hình thông qua một tập hợp các khuôn khổ thể chế và nguyên tắc hợp tác được xác lập theo thời gian. Về nguyên tắc định hướng nền tảng, hai bên khẳng định tôn trọng luật pháp quốc tế, cùng với nguyên tắc then chốt là tôn trọng thể

Nghiên cứu triển vọng quan hệ chính trị - ngoại giao Việt Nam - Hoa Kỳ trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống D.Trump dưới góc độ chủ nghĩa thể chế có ý nghĩa cả về mặt lý luận lẫn thực tiễn. Đây là quan hệ giữa một cường quốc và một quốc gia đang phát triển năng động tại Đông Nam Á, ảnh hưởng lớn đến cán cân địa chính trị khu vực. Thêm vào đó, chính sách đối ngoại dưới thời Tổng thống D.Trump nổi bật với những biến động thất thường và khó dự đoán, gây không ít lo ngại cho các đồng minh và đối tác.

chế chính trị, độc lập và chủ quyền của nhau. Đây là nền tảng lý luận vững chắc cho sự phát triển quan hệ song phương.

Về khuôn khổ, mối quan hệ song phương Việt Nam - Hoa Kỳ được định hình bởi hai khuôn khổ thể chế: Một là, tuyên bố về Đối tác toàn diện Việt Nam - Hoa Kỳ, thiết lập năm 2013, định hướng cho sự hợp tác thực chất trên 9 lĩnh vực chủ chốt⁽⁴⁾; Hai là, khuôn khổ Đối tác Chiến lược toàn diện vì hòa bình, hợp tác và phát triển bền vững, thiết lập năm 2023, trong đó xác định 10 trụ cột hợp tác chính. Các khuôn khổ này thể hiện tầm nhìn chiến lược, nỗ lực bền bỉ của hai quốc gia cho một chuẩn mực cam kết chính trị cao hơn, kỳ vọng hợp tác sâu rộng hơn, đồng thời củng cố vững chắc và nâng cao nền tảng thể chế song phương.

Từ các khuôn khổ nền tảng, hai nước đã thiết lập nhiều cơ chế đối thoại thường niên quan trọng, như Đối thoại chính trị - an ninh - quốc phòng cấp Thứ trưởng, Đối thoại Nhân quyền, tham vấn giữa các bộ/ngành tương ứng... Qua đó, hai bên thiết lập kênh trao đổi thường xuyên, kịp thời xử lý những vấn đề nảy sinh. Ngoài ra, các thỏa thuận hợp tác song phương cụ thể cũng thuộc phạm trù thể chế, chẳng hạn Bản ghi nhớ về hợp tác quốc phòng 2011 và Tuyên bố Tầm nhìn chung về quan hệ quốc phòng 2015, Kế hoạch hành động quốc phòng 2018-2020.

Ở bình diện đa phương, Việt Nam và Hoa Kỳ cùng tham gia nhiều tổ chức, diễn đàn khu vực và quốc tế như Liên hợp quốc, Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), Diễn đàn Hợp tác Kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC), Diễn đàn Khu vực ASEAN (ARF), Hội nghị cấp cao Đông Á (EAS) và phối hợp trong khuôn khổ ASEAN...

Tóm lại, mạng lưới thể chế phong phú giữa Việt Nam và Hoa Kỳ là nền tảng để quan hệ

song phương phát triển ổn định, hạn chế tác động của những biến động trong đời sống chính trị - xã hội.

2.2. Những điểm nổi bật trong quan hệ chính trị - ngoại giao Việt Nam - Hoa Kỳ giai đoạn 2017-2020

Chính sách của chính quyền Tổng thống D.Trump đối với Việt Nam

Giai đoạn này, Tổng thống D.Trump theo đuổi chủ trương “Nước Mỹ trên hết” với cách tiếp cận thiên về song phương và đặt lợi ích kinh tế lên hàng đầu. Việc ông D.Trump rút Hoa Kỳ khỏi Hiệp định Đối tác Xuyên Thái Bình Dương (TPP) gây trở ngại cho triển vọng liên kết thương mại sâu hơn với Việt Nam⁽⁵⁾. Đồng thời, chính quyền D.Trump thúc đẩy chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở, coi Việt Nam là một đối tác quan trọng.

Về kinh tế - thương mại, Hoa Kỳ là đối tác thương mại lớn thứ hai của Việt Nam, Việt Nam duy trì vị thế đối tác thương mại lớn thứ 8 của Hoa Kỳ (từ năm 2019)⁽⁶⁾. Tuy nhiên, Tổng thống D.Trump ưu tiên giảm thâm hụt thương mại, ông nhiều lần bày tỏ quan ngại về mức thặng dư lớn của Việt Nam, thậm chí chỉ trích Việt Nam vào năm 2019⁽⁷⁾. Chính quyền D.Trump cũng đã tiến hành điều tra một số lĩnh vực như xuất khẩu gỗ, chính sách tiền tệ và đã sử dụng một số biện pháp gây sức ép với Việt Nam. Dù vậy, khác với các chính quyền tiền nhiệm, chính quyền Tổng thống D.Trump ít đề cao yếu tố ý thức hệ và nhân quyền trong quan hệ với Việt Nam. Đối thoại nhân quyền vẫn duy trì, nhưng không trở thành điều kiện tiên quyết trong hợp tác⁽⁸⁾. Cách tiếp cận thực dụng và linh hoạt này phần nào tạo thuận lợi cho hai nước tập trung vào những lĩnh vực hợp tác cùng có lợi.

Hợp tác song phương trong các tổ chức và khuôn khổ thể chế

Trong nhiệm kỳ đầu của Tổng thống D.Trump, hai nước tiếp tục duy trì các kênh đối thoại đã thiết lập và mở rộng thêm một số cơ chế mới. Năm 2017, hai nước ra Tuyên bố chung, trong đó khẳng định, sẽ tăng cường trao đổi đoàn và gặp gỡ cấp cao, trong đó có đối thoại thường kỳ cấp Bộ trưởng Ngoại giao hai nước. Các cơ chế tham vấn sẵn có như đối thoại giữa Đảng Cộng sản Việt Nam với các đảng phái của Hoa Kỳ, đối thoại quốc phòng thường niên,... được duy trì. Đáng chú ý là thời kỳ này, quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ đã phát triển mạnh mẽ với sự ủng hộ của cả Đảng Dân chủ và Đảng Cộng hòa. Yếu tố đồng thuận lưỡng đảng bảo đảm sự phát triển liên tục và ổn định của mối quan hệ song phương trước những thay đổi trong nội bộ Hoa Kỳ qua các đời Tổng thống⁽⁹⁾. Sự kiện nâng cấp quan hệ lên cấp Đối tác Chiến lược toàn diện, trên nền tảng các giá trị cốt lõi là hòa bình, hợp tác và phát triển bền vững, đã tạo ra những xung lực quan trọng. Một số cơ chế đối thoại mới được thiết lập, như Đối thoại cấp Bộ trưởng Ngoại giao, Đối thoại Kinh tế, Đối thoại An ninh và thực thi pháp luật, qua đó giúp tăng cường khuôn khổ thể chế cho hợp tác⁽¹⁰⁾.

Trên bình diện đa phương, hai nước đã hợp tác trong khuôn khổ nhiều diễn đàn. Hoa Kỳ đã bày tỏ sự ủng hộ Việt Nam trong vai trò chủ nhà APEC năm 2017. Năm 2020-2021, Việt Nam đảm nhiệm vị trí Ủy viên không thường trực Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, tạo thêm cơ hội để hai nước hợp tác trong các vấn đề quốc tế. Trong khuôn khổ ASEAN, Việt Nam thúc đẩy vai trò trung tâm của ASEAN để duy trì đối thoại và hợp tác với các nước lớn, trong đó có Hoa Kỳ. Mặc dù chính quyền Tổng thống D.Trump thể hiện sự điều chỉnh giảm trọng tâm

chính sách ở một số thể chế đa phương, Hoa Kỳ vẫn duy trì hiện diện ở mức độ nhất định tại các hội nghị khu vực (ARF, EAS...) và Việt Nam tận dụng những diễn đàn này để tiếp xúc, trao đổi với phía Hoa Kỳ về các vấn đề như Biển Đông, an ninh hàng hải, v.v.. Nhìn chung, các khuôn khổ thể chế hợp tác đã giúp quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ dưới thời Tổng thống D.Trump giữ được tính ổn định và đà tiến triển.

Những thành tựu đạt được

Thứ nhất, tăng cường tiếp xúc cấp cao và hiểu biết lẫn nhau. Giai đoạn 2017-2020 chứng kiến sự phát triển tích cực với các chuyến thăm cấp cao. Tổng thống D.Trump hai lần thăm Việt Nam (năm 2017 và 2019). Ông là Tổng thống Hoa Kỳ đầu tiên thăm Việt Nam trong năm đầu tại nhiệm và là người đầu tiên thăm Việt Nam hai lần trong cùng một nhiệm kỳ. Các chuyến thăm của Tổng thống D.Trump đều được Việt Nam đón tiếp trọng thị. Ở chiều ngược lại, lãnh đạo Việt Nam cũng chủ động tăng cường tiếp xúc. Các cuộc gặp thượng đỉnh và trao đổi đoàn cấp cao đã nhanh chóng thu hẹp khoảng cách, xây dựng và củng cố lòng tin chiến lược, qua đó mở rộng không gian hợp tác giữa Việt Nam và Hoa Kỳ.

Thứ hai, hợp tác thực chất trên nhiều lĩnh vực được mở rộng. Hoa Kỳ đã khởi động dự án xây dựng khu phức hợp Đại sứ quán mới tại Hà Nội năm 2020, thể hiện cam kết gắn bó lâu dài với Việt Nam. Về kinh tế, Việt Nam và Hoa Kỳ ký kết nhiều thỏa thuận thương mại - đầu tư giá trị lớn. Kim ngạch thương mại song phương tăng mạnh, từ mức dưới 40 tỷ USD (năm 2016) lên trên 90 tỷ USD (năm 2020)⁽¹¹⁾, đưa Hoa Kỳ trở thành thị trường xuất khẩu lớn nhất của Việt Nam. Năm 2021, thương mại song phương lần đầu tiên vượt mức 100 tỷ USD⁽¹²⁾.

Về an ninh - quốc phòng, hợp tác Việt Nam - Hoa Kỳ đạt những bước tiến đáng kể với các

chuyến thăm của tàu sân bay USS Carl Vinson (tháng 3-2018) và USS Theodore Roosevelt (năm 2020), cùng các thỏa thuận mở rộng hợp tác an ninh, quốc phòng, như việc mở rộng Bản ghi nhớ 2011, hợp tác an ninh mạng, chia sẻ thông tin tình báo. Hoa Kỳ chuyển giao cho Cảnh sát biển Việt Nam tàu tuần tra lớp Hamilton đầu tiên vào năm 2017. Trong lĩnh vực nhân đạo và giao lưu nhân dân, hai bên tiếp tục hợp tác chặt chẽ về khắc phục hậu quả chiến tranh (tẩy độc dioxin, tìm kiếm quân nhân mất tích, hỗ trợ nạn nhân chất độc da cam) và văn hóa - giáo dục (tăng cường trao đổi du học sinh, trao đổi học giả, giao lưu văn hóa...). Những thành tựu trên khẳng định quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ trong nhiệm kỳ đầu của Tổng thống D.Trump có bước phát triển, tạo đà thuận lợi cho tương lai.

Những hạn chế và thách thức

Một là, khác biệt về thương mại và chính sách “Nước Mỹ trên hết”. Thâm hụt thương mại kéo dài đã trở thành thách thức kinh tế then chốt, đặc biệt trong bối cảnh chính quyền Tổng thống D.Trump áp dụng các chính sách bảo hộ thương mại. Việc Hoa Kỳ rút khỏi Hiệp định Đối tác kinh tế xuyên Thái Bình Dương (TPP) làm Việt Nam mất đi cơ hội tiếp cận thị trường lớn thông qua khuôn khổ đa phương. Dù kim ngạch thương mại vẫn ghi nhận tăng trưởng mạnh mẽ (2017-2020), những khác biệt về chính sách và cấu trúc thương mại đã làm gia tăng căng thẳng. Đỉnh điểm là vào tháng 1-2021, Đại diện Thương mại Hoa Kỳ (USTR) đã cáo buộc Việt Nam thao túng tiền tệ⁽¹³⁾. Bên cạnh đó, việc Hoa Kỳ tăng cường sử dụng các biện pháp phòng vệ thương mại và áp đặt các tiêu chuẩn nghiêm ngặt hơn về môi trường, lao động và chất lượng sản phẩm đã tạo ra những rào cản, khiến nhiều mặt hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam (như

dệt may, thủy sản, đồ gỗ, thép) phải đối mặt với nguy cơ bị áp thuế cao⁽¹⁴⁾.

Hai là, giới hạn bởi yếu tố thể chế - chính trị. Sự khác biệt căn bản về hệ thống chính trị, giá trị cốt lõi và quan niệm quản trị quốc gia giữa Việt Nam và Hoa Kỳ là nhân tố cấu trúc chi phối mức độ và tốc độ phát triển của quan hệ song phương, tạo nên những rào cản khó giải quyết trong ngắn hạn. Dù chính quyền D.Trump không nhấn mạnh công khai vấn đề nhân quyền, nội dung này vẫn hiện diện thường xuyên trong báo cáo của Bộ Ngoại giao và Quốc hội Hoa Kỳ. Ở chiều ngược lại, Việt Nam thường tiếp cận quan hệ với Hoa Kỳ một cách thận trọng, chú trọng kiểm soát nhịp độ, nhằm vừa mở rộng hợp tác, vừa bảo đảm an toàn chính trị nội bộ và duy trì thể cân bằng trong chính sách đối ngoại.

2.3. Động lực, yếu tố cản trở và dự báo xu hướng chính sách đối ngoại của Tổng thống Donald Trump với Việt Nam

Động lực

Có nhiều cơ sở để tin rằng quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ sẽ tiếp tục xu hướng phát triển tích cực trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống D.Trump. *Thứ nhất*, lợi ích chiến lược song trùng là động lực chủ yếu khi hai nước cùng hướng tới mục tiêu duy trì trật tự khu vực ổn định và cân bằng trước sự trỗi dậy của Trung Quốc. *Thứ hai*, Việt Nam nằm ở vị trí trung tâm của khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, được xem là mắt xích then chốt trong chiến lược khu vực mà cả chính quyền D.Trump (2017-2020) lẫn Biden (2021-2024) theo đuổi. Do đó, chính quyền Tổng thống D.Trump nhiệm kỳ hai nhiều khả năng sẽ tiếp tục coi trọng việc phát triển quan hệ với Việt Nam như một phần của chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. *Thứ ba*, nền tảng quan hệ vững chắc sẵn có từ

các giai đoạn trước tạo đà thuận lợi cho giai đoạn mới. *Thứ tư*, thiện chí chính trị và cam kết song phương dần được củng cố sau bầu cử Tổng thống Hoa Kỳ năm 2024. Khi Tổng thống D.Trump tái đắc cử, các lãnh đạo cấp cao Việt Nam đã gửi điện chúc mừng, tái khẳng định Hoa Kỳ là đối tác có tầm quan trọng chiến lược và bày tỏ tin tưởng quan hệ hai nước sẽ tiếp tục phát triển sâu rộng, hiệu quả và bền vững, dựa trên nền tảng vững chắc và sự ủng hộ mạnh mẽ của Tổng thống D.Trump⁽¹⁵⁾.

Về phía Hoa Kỳ, ngày 11-11-2024, Tổng thống đắc cử D.Trump đã có cuộc điện đàm với Tổng Bí thư Tô Lâm, tái khẳng định sự coi trọng chiến lược đối với quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ và bày tỏ tin tưởng vào đà phát triển tốt đẹp của hợp tác kinh tế song phương⁽¹⁶⁾, đồng thời trao đổi lời mời thăm viếng. Những tín hiệu này cho thấy động lực cơ bản của quan hệ hai nước trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống D.Trump vẫn ổn định.

Yếu tố cản trở quan hệ

Quan hệ hai nước cũng đối mặt với một số lực cản và rủi ro tiềm tàng. Trở ngại lớn nhất đến từ cục diện cạnh tranh nước lớn ngày càng gay gắt, trong đó căng thẳng Mỹ - Trung gia tăng sẽ thu hẹp dư địa ngoại giao cân bằng của Việt Nam. Sự khác biệt về quan điểm đối với thể chế đa phương, do chính quyền Tổng thống D.Trump có xu hướng hoài nghi các thỏa thuận quốc tế, có thể buộc Việt Nam phải dựa nhiều hơn vào kênh song phương, qua đó phải xử lý trực tiếp các yêu cầu của Hoa Kỳ mà thiếu điểm tựa thể chế khu vực.

Bên cạnh đó, những rủi ro về bất đồng kinh tế vẫn hiện hữu. Thặng dư thương mại của Việt Nam với Hoa Kỳ ở mức rất cao. Năm 2024, Việt Nam thặng dư thương mại 123,5 tỷ USD⁽¹⁷⁾, điều đó khiến Việt Nam trở thành mục tiêu trong

nỗ lực giảm nhập siêu của Tổng thống D.Trump. Việt Nam tiếp tục đối diện với các biện pháp trừng phạt thương mại (thuế quan cao, điều tra phòng vệ thương mại) nếu không kiểm soát tốt hoạt động xuất khẩu.

Ngoài ra, yếu tố phong cách lãnh đạo và chính trị nội bộ Hoa Kỳ cũng tạo ra ẩn số. Các yếu tố khó lường, bất ngờ trong việc ra quyết sách trong nhiệm kỳ Tổng thống D.Trump khiến việc dự báo chính sách bốn năm tới trở nên khó khăn. Điều này đòi hỏi hai nước phải chủ động dự báo và có biện pháp ứng phó để tránh tác động tiêu cực đến tổng thể quan hệ song phương.

Vai trò của thể chế và các khuôn khổ hợp tác trong định hình quan hệ

Trong bối cảnh những lực đẩy và lực cản đan xen, các thể chế hợp tác hiện có sẽ đóng vai trò quan trọng nhằm định hình và giữ vững quan hệ song phương trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống D.Trump.

Thứ nhất, các khuôn khổ song phương (như Đối thoại chính trị - an ninh quốc phòng thường niên, đối thoại cấp Bộ trưởng Ngoại giao) là kênh đối thoại chủ chốt và là “van an toàn” giúp hai bên trao đổi, giải quyết vấn đề một cách có trật tự và xây dựng lòng tin. *Thứ hai*, các nguyên tắc và chuẩn mực chung được cam kết, đặc biệt trong khuôn khổ Đối tác Chiến lược toàn diện, sẽ định hướng hành vi của hai bên. Việc tôn trọng Hiến chương Liên hợp quốc, luật pháp quốc tế, cùng độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của nhau sẽ là nền tảng giúp hai nước kiềm chế những hành động có thể phung hại quan hệ song phương. *Thứ ba*, các thể chế đa phương vẫn là môi trường quan trọng để duy trì đối thoại và phối hợp lập trường với cộng đồng quốc tế. Việt Nam sẽ nỗ lực vận động để Hoa Kỳ tiếp tục gắn kết với các thể chế khu vực (như ASEAN, APEC).

Nhìn từ lăng kính chủ nghĩa thể chế, các thiết chế hợp tác hiện hữu vừa tạo khuôn khổ ổn định để theo đuổi mục tiêu chung, vừa ràng buộc hành vi của hai nước vào các chuẩn mực đã thỏa thuận, qua đó hạn chế các bước đi đơn phương cực đoan.

Dự báo xu hướng chính sách đối ngoại của chính quyền Tổng thống Donald Trump đối với Việt Nam

Về tổng thể, nhiều khả năng Tổng thống D.Trump sẽ tiếp tục cách tiếp cận thực dụng và song phương, tập trung vào những lĩnh vực mang lại lợi ích cụ thể, đồng thời tranh thủ Việt Nam trong cạnh tranh chiến lược với Trung Quốc.

Về an ninh - chiến lược, Tổng thống D.Trump dự kiến duy trì và nâng cao hợp tác an ninh với Việt Nam nhằm phục vụ chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Các hoạt động như thăm viếng quân sự và tập trận chung có thể sẽ được đẩy mạnh. Không loại trừ khả năng Tổng thống D.Trump sẽ ủng hộ việc tiếp tục các chuyến thăm của tàu hải quân/hải cảnh Hoa Kỳ đến Việt Nam, thậm chí thúc đẩy các thương vụ quốc phòng (bán thêm máy bay trinh sát, UAV, tên lửa phòng thủ bờ biển...) để vừa tăng cường năng lực cho Việt Nam, vừa góp phần điều chỉnh cán cân thương mại.

Về kinh tế - thương mại, Tổng thống D.Trump đã áp thuế 19% lên hàng hóa nhập khẩu từ Việt Nam và yêu cầu Việt Nam tăng nhập khẩu hàng hóa và dịch vụ Hoa Kỳ (như mua thêm máy bay Boeing, khí tự nhiên hóa lỏng LNG, tăng cường nhập khẩu các mặt hàng thực phẩm, v.v.), hoặc xử lý vấn đề tiền tệ theo hướng Hoa Kỳ mong muốn. Với tư duy doanh nhân, ông D.Trump có động lực duy trì môi trường ổn định cho các dự án kinh doanh lớn tại Việt Nam, trong đó có các thỏa thuận hợp tác đầu tư quy mô hàng tỷ USD.

Về ngoại giao, Tổng thống D.Trump nhiều khả năng sẽ tiếp tục duy trì tiếp xúc cấp cao với Việt Nam. Ông đã nhận lời mời thăm Việt Nam, cho thấy sẵn sàng thắt chặt quan hệ song phương. Tuy nhiên, phong cách ngoại giao của Tổng thống D.Trump mang tính “giao dịch” mạnh mẽ, nên Việt Nam có thể sẽ cần “có qua có lại” khéo léo để giữ được sự quan tâm và thiện chí. Điều này có nghĩa Việt Nam có thể phải linh hoạt đáp ứng một số đề nghị từ phía chính quyền Tổng thống D.Trump (ví dụ: tích cực ủng hộ các sáng kiến của Hoa Kỳ tại Liên hợp quốc,...). Tóm lại, chính sách đối ngoại với Việt Nam của Tổng thống D.Trump trong nhiệm kỳ hai được dự báo mang tính thực dụng cao: Tăng cường hợp tác ở những mảng Hoa Kỳ cần (mở rộng thị trường,...), giảm bớt những ràng buộc từ các vấn đề giá trị (nhân quyền), và đề cao tính có đi có lại trong quan hệ.

3. Kết luận

Dựa trên khung lý thuyết của chủ nghĩa thể chế và căn cứ thực tiễn, có thể thấy quan hệ chính trị - ngoại giao Việt Nam - Hoa Kỳ đã đạt được những thành tựu đáng ghi nhận. Trong nhiệm kỳ này của Tổng thống D.Trump, triển vọng quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ có chiều hướng phát triển tích cực dựa trên ba động lực cơ bản: (1) Lợi ích chiến lược tương đồng trong việc duy trì ổn định tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương; (2) Nền tảng thể chế vững chắc được thiết lập thông qua việc nâng cấp lên Đối tác Chiến lược Toàn diện, tạo ra một khuôn khổ khó đảo ngược gắn liền với lợi ích doanh nghiệp, quốc phòng và chuỗi cung ứng; và (3) Thiện chí chính trị được khẳng định từ cả hai bên.

Tuy nhiên, nghiên cứu cũng nhấn mạnh những thách thức như môi trường quốc tế biến động và chính sách thất thường của Tổng thống

D.Trump có thể tạo ra những cú sốc nhất định cho quan hệ song phương. Nếu hai bên tận dụng tốt các thể chế hợp tác để xử lý bất đồng, quan hệ sẽ giữ được đà tiến và đi vào chiều sâu; ngược lại, nếu chủ quan hoặc tính toán sai lầm, một số lĩnh vực có thể bị ảnh hưởng tiêu cực. Do vậy, Việt Nam cần chuẩn bị kỹ lưỡng để bảo vệ lợi ích quốc gia trong mọi tình huống, đồng thời tranh thủ thời cơ để đưa quan hệ với Hoa Kỳ phát triển thực chất hơn □

Ngày nhận bài: 05-11-2025;

Ngày bình duyệt: 19-12-2025;

Ngày duyệt đăng: 22-12-2025.

Email tác giả: thangqth@gmail.com

(1) Hai Hong Nguyen: *Will Vietnam-US Relations Continue to Improve Under Trump 2.0?*, 14-11-2024, xem tại: <https://thediplomat.com/>, truy cập ngày 20-10-2025

(2) Hoàng Khắc Nam: “*Chủ nghĩa tự do trong quan hệ quốc tế: Những luận điểm chính và sự đóng góp*”, Tạp chí Khoa học, Đại học Quốc gia Hà Nội, Khoa học Xã hội và Nhân văn, Tập 29, số 1, 2013, tr.17-26.

(3) Trumpwhitehouse: *Joint Statement for Enhancing the Comprehensive Partnership between the United States of America and the Socialist Republic of Vietnam*, 2017; <https://trumpwhitehouse.archives.gov/>, truy cập ngày 20-10-2025.

(4) Trần Chí Trung, Vũ Thị Hoài: *Quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện Việt Nam - Hoa Kỳ: Từ chiều sâu lịch sử đến hiện tại và tương lai*, 13-10-2023, <https://tapchicongsan.org.vn/>, truy cập ngày 26-10-2025.

(5), (7) Nguyen Khac Giang: *Can Vietnam Thrive under Trump 2.0?*, 2024

<https://fulcrum.sg/>, truy cập ngày 26-10-2025.

(6) Hà Mỹ Hương, Đoàn Anh Tuấn: *Ba mươi*

năm quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ: Những dấu ấn của một chặng đường lịch sử, 3-9-2025, <https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/the-gioi-van-de-su-kien/>, truy cập ngày 27-10-2025.

(8) Manyin & Martin: *U.S.-Vietnam Relations*, 2021, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10209/12>, truy cập ngày 27-10-2025.

(9) Phương Hằng: *Hành trình kỳ diệu Việt Nam - Hoa Kỳ: Từ tầm nhìn trí tuệ, nhân ái đến những “nhịp cầu” vượt thời gian*, 2025; <https://baoquocte.vn/>, truy cập ngày 27-10-2025.

(10) Phương Hằng: *Quan hệ Việt Nam-Hoa Kỳ: Cùng cố đà tiến lên, bên mỗi to tình bạn*, 20-9-2024, <https://baoquocte.vn/>, truy cập ngày 20-10-2025.

(11) Huy Nam: *Quan hệ Việt Nam - Mỹ: Những triển vọng phát triển khi ông Donald Trump trở lại Nhà Trắng*, 2024, <https://www.congluan.vn/>, truy cập ngày 25-10-2025.

(12), (14) Nguyen Minh Trang, Tran Phuong Dung: *Vietnam-the US relationship and effects on economic cooperation*, International Journal of Scientific Research and Management (IJSRM), tập 12, số 06, 2024, tr.6630-6640.

(13) Arendse Huld: *How Will the 2024 US Presidential Election Outcome Shape US-Vietnam Relations?*, 26-8-2024; <https://www.vietnam-briefing.com/>, truy cập ngày 26-10-2025

(15) Trần Thường: *Tổng Bí thư, Chủ tịch nước và Thủ tướng chúc mừng Tổng thống đắc cử Donald Trump*, 7-11-2024; <https://vietnamnet.vn/>, truy cập ngày 2-11-2025.

(16) Thông tấn xã Việt Nam: *Tổng Bí thư Tô Lâm điện đàm với Tổng thống đắc cử Hoa Kỳ Donald Trump*, 12-11-2024, <https://baohinhphu.vn/>, truy cập ngày 2-11-2025.

(17) Francesco Guarascio: *Vietnam's trade surplus with US hits record high in 2024*, 5-2-2025; <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/>, truy cập ngày 2-11-2025.